

Help, de robots komen

Wim Vermeersch
Hoofdredacteur *Sampol*

Persoonlijke digitale beheerder, bedrijfsdesorganisator, handige 3D-harry, stadsherder, insectenproducent en -kok, manager digitale dood, digitale diëtist, data scientist, security researcher, privacyconsultant, ... het zijn slechts enkele beroepen uit de lijst van *jobs of the future* in het mooie boek *Zeg, ken jij de mosselman? Waarom geen enkel beroep blijft bestaan* (2015) van Sam De Kegel. Er wordt druk gespeculeerd over de jobs van de toekomst.

Het debat is in volle gang tussen diegenen die geloven dat automatisering, robotisering en digitalisering *jobkillers* zijn en diegenen die geloven dat digitalisering uiteindelijk meer jobs én welvaart zal creëren. Op dit moment lijkt het er evenwel op dat de digitale economie vooral technisch geschoold en hoogopgeleiden vraagt. Dat blijkt ook uit bovenstaand lijstje met *jobs of the future*. Voor het onderste segment van de arbeidsmarkt dreigt 'The Great Decoupling': de productiviteit gaat alsmaar omhoog, innovaties volgen elkaar in snel tempo op, maar tegelijk is er een structureel teruglopende werkgelegenheid. Maar zelfs in het scenario dat er op lange termijn meer jobs bijkomen dan dat er verloren gaan, betekent dit niet dat er ook meer welvaart voor de werknemers zal zijn. De mediane inkomens stagneren.

3

Er is nog iets bijzonders aan deze automatiseringsgolf. Daar waar eerdere versnellingen in de geschiedenis vooral de onderkant van de arbeidsmarkt raakten, dreigt deze automatiseringsgolf vooral het middensegment van de arbeidsmarkt te treffen. Voor wie over 'gemiddelde' of 'gewone' vaardigheden beschikt, zijn de tijden nooit slechter geweest. Zij worden vervangen door machines en gaan een toekomst tegemoet van snel opeenvolgende banen, onzekere inkomens en weinig sociale bescherming. Ze slaan aan het 'hosselen', gaan deeltijds werken als freelancer, hebben meerdere baantjes, ... het zijn de nieuwe armen van morgen.

Dat heeft een impact op sociaal vlak. Vandaag rust bijna het volledige gewicht van de sociale zekerheid op de schouders van de middengroepen. Doordat hun jobs dreigen te verdwijnen, komt de betaalbaarheid van onze welvaartsstaat onder druk. Lagere lonen en minder (goede) jobs doen de inkomsten van de overheid tegenvallen, en vervolgens gaat ook de publieke dienstverlening achteruit. Als op lange termijn de middenklasse verdwijnt, dan is een taxshift - maar dan een échte - meer dan aan de orde.

We zien dus, opnieuw, een onstabiel tijdsgewricht opduiken. Het debat over ‘de arbeidsmarkt van morgen’ moet vandaag worden gevoerd. Deze publicatie is daartoe een aanzet. Nemen robots echt ons werk af? Welk onderwijs is nodig voor de jobs van morgen? Hoe moeten we onze arbeidsorganisatie hervormen? Wat is de impact van flexwerk? Hoe ziet de sociale bescherming en de sociale zekerheid van de toekomst er uit? Moeten we vrijwilligerswerk revaloriseren? Welke belofte dragen deel-, circulaire en coöperatieve economieën in zich? En bieden, op een arbeidsmarkt met steeds minder arbeid, een arbeidsduurvermindering of een basisinkomen heil?

Na het lezen van deze reeks bijdragen bent u helemaal mee hoe Arbeid 2.0 er in de economie van 2030 zal, kan of moet uitzien. Zulke vergezichten zijn nodig. Want de toekomst is geen onontkoombaar gegeven, maar het gevolg van politieke keuzes.

(Het Jaarboek *Sampol* 2015 is voornamelijk samengesteld uit bijdragen die eerder in het tijdschrift *Sampol* verschenen. *Sampol* is een onafhankelijk maandblad voor een sociale democratie, uitgegeven door de Stichting Gerrit Kreveld, private stichting.)